

Редакційна колегія:

д-р юрид. наук, проф. *Битяк Ю.П.* (голова), д-р юрид. наук, проф. *Гетьман А.П.*, д-р юрид. наук, проф. *Алісов Є.О.*, канд. юрид. наук, доц. *Мех Ю.В.* (відповідальний секретар), д-р юрид. наук, проф. *Гаращук В.М.*, д-р юрид. наук, проф. *Матюхіна Н.П.*, д-р юрид. наук, проф. *Настюк В.Я.*, д-р юрид. наук, доц. *Ліпкан В.А.*, канд. юрид. наук, доц. *Богуцький В.В.*, канд. юрид. наук, доц. *Ігнатченко І.О.*, канд. юрид. наук, доц. *Мартинівський В.В.*, канд. юрид. наук, доц. *Мельник Я.Я.*, канд. техн. наук, доц. *Овсянніков П.В.*, канд. юрид. наук, доц. *Русанова І.О.*, канд. юрид. наук, доц. *Фомін С.Б.*, канд. юрид. наук, доц. *Червякова О.Б.*, канд. юрид. наук, асист. *Паровишник О.В.*, канд. юрид. наук, асист. *Плетньова А.Є.*, зав. лаб. кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого *Шевченко І.О.*, лаборант кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого *Шевченко А.А.*

Укладач: канд. юрид. наук, доц. *Мех Ю.В.*

П 68   **Правові засади діяльності правоохоронних органів (10 грудня 2018 року, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків).** Збірник статей, тез наукових доповідей та повідомлень за матеріалами V Міжнародної науково-практичної конференції. Серія «Сектор безпеки України». Вип. 28 / Редкол.: Ю.П.Битяк, А.П.Гетьман, Є.О.Алісов, В.М.Гаращук, В.Я.Настюк, Ю.В.Мех та ін. Харків: «Точка», 2018. 282 с.

ISBN 978-617-669-178-5

У збірнику представлені наукові праці учасників V Міжнародної науково-практичної конференції «Правові засади діяльності правоохоронних органів», яка відбулася 10 грудня 2018 року в Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого і була присвячена Міжнародному Дню прав людини та 70-річчю з дня ухвалення Загальної декларації прав людини.

Захід організований Слідчо-криміналістичним інститутом, кафедрами адміністративного права та адміністративної діяльності, адміністративного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого за участю Факультету права та адміністрації Варшавського університету (Республіка Польща, м.Варшава), Університету Вармінсько-Мазурського в Ольштині (Республіка Польща, м. Ольштин), Головного управління Європейської поліцейської асоціації України в Харківській області (Україна, м.Харків), Глобальної організація союзницького лідерства (Україна, м.Київ).

До збірника увійшли статті, тези наукових доповідей та повідомлень учасників конференції (українською, польською, англійською та російською мовами).

Збірник розрахований на науковців, викладачів, державних службовців, студентів, а також широке коло читачів, які цікавляться цією проблематикою.

УДК 341/342
ББК 67.401.132

significant component of the national security systems of the vast majority of Central and Eastern European countries. National security systems in Europe differ in the role of national security actors. The approaches of the leading European countries differ in the geography of national security interests. Conceptual documents of European countries define the role of intelligence as a strategic tool for preventing threats to national security.

Bibliography: 1. Šišulák, S. 2017. Userfocus - tool for criminality control of social networks at both the local and international level, *Entrepreneurship and Sustainability Issues* 5(2): 297-314. – [Electronic resource]. – Access mode: [https://doi.org/10.9770/jesi.2017.5.2\(10\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2017.5.2(10)). 2. The Treaty on the European Union. – [Electronic resource]. – Access mode: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12012M%2FTXT>. 3. 2001/79/CFSP: Council Decision of 22 January 2001 setting up the Military Committee of the European Union. – [Electronic resource]. – Access mode: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:32001D0079>. 4. Council Directive 2001/55/EC of 20 July 2001 on minimum standards for giving temporary protection in the event of a mass influx of displaced persons and on measures promoting a balance of efforts between Member States in receiving such persons and bearing the consequences thereof. – [Electronic resource]. – Access mode: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32001L0055>

ЮШКЕВИЧ ОЛЕНА ГЕННАДІЇВНА

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри загальноправових дисциплін факультету б
Харківського національного університету внутрішніх справ
(Україна, м.Харків)*

**НЕДОЛІКИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО
АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ**

Провадження в справах про адміністративні правопорушення - це особливий вид процесуальної діяльності уповноважених органів, яка спрямована на притягнення до адміністративної відповідальності осіб, які вчинили адміністративні правопорушення.

Провідну роль у притягненні до адміністративної відповідальності відіграють органи Національної поліції, які служать суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Кожного дня більшість працівників поліції виконують свої повноваження відповідно до чинного законодавства в межах провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Основним законодавчим актом, який використовують працівники поліції під час виконання службових обов'язків є Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі - КУпАП) [1].

Не дивлячись на те, що протягом понад тридцяти років в КУпАП постійно вносяться зміни, за стільки років свого існування жодних проблем у його застосуванні не повинно залишитися, кожного дня мільйони українських громадян притягуються до адміністративної відповідальності, КУпАП містить досить багато норм, що потребують роз'яснення та удосконалення. Така ситуація безпосередньо впливає на законність та ефективність провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Загальний аналіз КУпАП дозволяє зробити висновок, що його положення значно «програють» процесуальним кодексам, відповідно до яких здійснюється цивільне, кримінальне та інші види судочинства. На жаль, КУпАП не можна назвати систематизованим та впорядкованим нормативно-правовим актом, адже відсутня чіткість регламентації та розуміння стадій, етапів провадження у справах про адміністративні правопорушення, інформацію щодо кожної стадії потрібно шукати по всьому кодексу, складати статтю за статтею, щоб зрозуміти як повинен діяти працівник поліції в межах провадження у справах про адміністративні правопорушення. Для звичайної людини з першого разу ознайомлення із КУпАП не буває зрозумілим, складно визначити стовідсотково, що має відбуватися у випадку її притягнення до адміністративної відповідальності.

Порядку розгляду справи про адміністративне правопорушення присвячено лише одну статтю 279 КУпАП, яка в одному абзаці (ч. 2) регламентує порядок дій особи, яка розглядає справу про адміністративне правопорушення: головуєчий на засіданні колегіального органу або посадова особа, що розглядає справу, оголошує, яка справа підлягає розгляду, хто притягається до адміністративної відповідальності, роз'яснює особам, які беруть участь у розгляді справи, їх права і обов'язки. Після цього оголошується протокол про адміністративне правопорушення. На засіданні заслуховуються особи, які беруть участь у розгляді справи, досліджуються докази і вирішуються клопотання.

У процесуальних кодексах порядок розгляду справи займає третину всієї інформації. Загальновідомим вважається той факт, що одним із приводів оскарження рішення першої інстанції, складання дисциплінарної скарги на суддю, є порушення процедури розгляду судової справи. Але прийняте рішення (постанова) про притягнення особи до адміністративної відповідальності в межах провадження у справах про адміністративні правопорушення, як відомо, з причин не додержання порядку розгляду справи про адміністративне правопорушення не оскаржується. Як правило, оскаржуються протокол про адміністративне правопорушення, постанова по справі про адміністративне правопорушення, не надання можливості скористатися правом на правничу допомогу та інші дії працівників поліції.

Не кожен знає, що працівники поліції повинні дотримуватися такого ж саме порядку розгляду справ про адміністративні правопорушення на місці або за місцем вчинення адміністративного правопорушення як такий розгляд проходить у судах – з повідомленням про розгляд справи, присутністю адвоката, дослідженням доказів, можливістю надавати клопотання тощо.

Не зовсім логічними виявляються пп. 1, 2, 3 ст. 247 КУпАП щодо обставин, що виключають провадження в справі про адміністративне правопорушення. Пункт перший передбачає таку обставину для закриття провадження у справі про адміністративне правопорушення, як відсутність події і складу адміністративного правопорушення. Вживання сполучника «і» означає, що закрити справу за відсутністю складу правопорушення неможливо, оскільки треба одночасно встановити ще й відсутність події правопорушення та навпаки. Кожному юристу-початківцю зрозуміло, що це просто неможливо, і що відсутнім може бути тільки одне - або склад, або подія. Буквальне тлумачення п. 1 ст. 247 КУпАП взагалі позбавляє права закривати справу на його підставі. Пункти 2 та 3 не менш цікаві – недосягнення особою на момент вчинення адміністративного правопорушення шістнадцятирічного віку та неосудність особи, яка вчинила протиправну дію чи бездіяльність. Неосудність особи та недосягнення віку, з якого настає відповідальність – це взагалі відсутність суб'єкта будь-якого правопорушення та обставини, що звільняють від відповідальності. Відсутність суб'єкта у свою чергу тягне відсутність складу правопорушення, що вже передбачено п. 1 ст. 247 Кодексу [3].

Так, попри великий перелік складів адміністративних правопорушень у ст. 222 КУпАП, що визначає повноваження органів Національної поліції щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення, виникає питання: який саме орган Національної поліції, за якою статтею розглядає та вирішує справи про адміністративні правопорушення. Адже, Закон України «Про Національну поліцію» [2] визначає, що у складі поліції функціонують: кримінальна поліція; патрульна поліція; органи досудового розслідування; поліція охорони; спеціальна поліція; поліція особливого призначення.

Подібним випадком до цього є ст. 255 КУпАП щодо осіб, які мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення. Абзац 1 п. 1 ч. 1 перераховує склади адміністративних правопорушень, в разі кваліфікації яких працівники поліції повинні складати протокол про адміністративні правопорушення. Але, знову ж таки, не зрозуміло службова особа якого саме органу Національної поліції має це робити. Ще на додаток слід вказати на відсутність чіткого розподілу повноважень щодо складання протоколу про адміністративне правопорушення за певними статтями. Так, скласти протокол про адміністративне правопорушення за ст. 172-4 КУпАП «Порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності» можуть працівники поліції, прокурор, Національне агентство з питань запобігання корупції, органи Служби Безпеки України.

Окремо слід вказати на недосконалість ст. 249 КУпАП щодо відкритості розгляду справ про адміністративне правопорушення. У зазначеній статті лише одне речення (ч.1) вказує на відкритість такого розгляду. У процесуальних кодексах принцип відкритості та гласності регламентується у повному об'ємі. Це безпосередньо впливає на об'єктивний та ефективний розгляд справ про адміністративне правопорушення. Адже звичайні люди не знають, що при розгляді їх справи може бути присутньо будь-яка особа, навіть із такою метою, як попередити зловживанням службовими повноваженнями з боку працівників поліції. Особливо це стосується працівників поліції у відділках поліції, які «за зачиненими дверима», на одинці без присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, та її представника, приймає рішення в межах провадження у спрах про адміністративні правопорушення.

Не достатньо місця, на нашу думку, КУпАП приділяє доказам у справі про адміністративне правопорушення. Їм присвячено лише стст. 251, 252 КУпАП. Порядок та умови дослідження доказів у справі про адміністративне правопорушення досі залишаються не регламентованими.

Не зрозумілим досі є питання щодо визначення поняття «понятого» у провадженні у справах про адміністративні правопорушення. Поняті згадуються у ст. 264 КУпАП як особи, що повинні бути присутніми при вилученні речей і документів. Незважаючи на це, КУпАП не містить жодних вимог до осіб, які можуть бути понятими. Фактично за змістом КУпАП понятим може бути будь-яка, навіть зацікавлена, особа, навіть працівник міліції. Відсутність правової регламентації статусу понятих негативно позначається на матеріалах, що потрапляють до суду із міліції. Практично в усіх протоколах про вилучення речей вказується на присутність при цій процедурі понятих [3].

Підсумовуючи сказане, слід наголосити, що про ці проблеми потрібно говорити до тих пір, доки законодавець не внесе відповідні зміни у КУпАП.

Список використаних джерел: 1. Кодекс України про адміністративні правопорушення : закон України від 07.12.1984 № 8073-X [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>. 2. Про Національну поліцію: закон України від 02.07.2015 № 580-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. 3. Луванський О. Прогалини законодавства про адміністративну відповідальність / О. Луванський [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ts.lica.com.ua/b_text.php?type=3&id=270412&base=1.